

Okuduğum Kitaplar

METİN CELÂL

Hoş Hikâyeler

Sezer Duru "Hoş Hikâyeler"de yaşadıklarından, gözlemlerinden yola çıkarak neşeli bir dille, müzip bir bakışla çuvaldızı kendine batırmayı ihmal etmeden eleştirerek kısı, kıpkısa hikâyeler anlatıyor. Usta öykücü Adnan Özyalçınırın yeni kitabı "Alandaki Park" güncel olaylardan yola çıkarak yazdığı öykülerden ve "anlatı"lardan oluşuyor. Handan İnci'nin "Orpheus'un Şarkısı" Tanpınar araştırmalarının bolluğu arasında seçkinleşiyor.

Sezer Duru'yu usta bir çevirmen olarak tanır okurlar. Max Frisch, Heinrich Böll, Siegfried Lenz, Hans Magnus Enzensberger ve Bertolt Brecht'in eserlerini Türkçeye çevirdi. Son yıllarda Thomas Bernhard çevirilerinde yoğunlaştı. Ferit Edgü, Demir Özlü ve Başar Sabuncu gibi yazarları da Almanca'ya çevirdi.

Çevirmenliğinin yanında birçok özelliği, işi de var. 25 yıl ZDF ve ARD gibi Alman TV kanallarının Türkiye muhabiri olarak çalıştı. Uluslararası yazar örgütlerinde Türkiye'yi temsil etti. Fischer Vakfı'nın, 2006'da başlattığı, Almanca yazılmış eserlerin Türkçeye kazandırılmasını hedefleyen "Schritte" (Adımlar) projesinin Türkiye sorumlusu. Orhan Duru'nun eşi. Demir Özlü'nün kardeşi. Tezer Özlü'nün ablası. Tam bir "edebiyat insanı".

Yetmiş yılı aşkın yaşamında yaşadıkları, gözlemedikleri, biriktirdiği anıları yeri geldikçe anlatır. Küçük, neşeli, mizah yanı ağır basan ama zaman zaman ağır gelebilecek eleştiriyi de ihmal etmeyen anekdotlardır bunlar.

Sezer Duru söze "Aslında kendimi yazar saymam. Ama böylesi küçük anlatılar yazmaya çalışıyorum. Bunlara öykü denilemez. Belki gözlemler, gözlemediğim insan davranışlarını, gülünç bulduğum olayları anlatmak" diyerek giriyor "Hoş Hikâyeler"de (Aralık 2014, Edebi Şeyler Yay.). "Öykü" yerine "hikâye"yi tercih etmesinin nedeni de bu yaklaşımdır.

Sezer Duru'nun rahat, neşeli bir anlatımı var. Bir dost meclisinde konuşur gibi anlatıyor. Anlattıklarının satır aralarında yaşama sevincini hissediyorsunuz. 1950'li yıllardan beri biriktirdiği gözlem ve anılardan küçük parçaları hoş ayrıntılardan yola çıkarak anlatıyor. Beykoz kunduraları ile geçen çocukluk yıllarından sonra kapıldığı ayakkabı tutkusunun kendisine yaşattıkları, sandalye koleksiyoncusu İsvetçi gazetecinin öyküsü, İsvetçi'nin en zengin ailelerinden birine üye olmasına rağmen kasıtlı ile meşhur şairin para harcamamak için yaşattıkları, asil konuklarını hacizli arabaya bindirip zor duruma düşen misafirperver ev sahipleri, emekli maaşıyla geçinen ve maaşını bankamatikte unutan arka-

daşının günboynu başına gelen kazalar, Baudrillard'la akşam yemeği, çapkın enstitü müdürünün gönül maceraları, Taksim Meydanı'ndaki garip heykeli İstanbul trenindeki tesadüfle kaldırılmasının öyküsü, Meis - Kaş dostluk maçı aklında kalan, gülerek andığım hikâyelerden bazıları.

Sezer Duru "Hoş Hikâyeler"de yaşadıklarının, gözlemlerinin, anıların çok küçük bir bölümünü anlatıyor, adeta esas anılar kitabına ya da nehir söyleşisine okuru hazırlıyor. Merakla bekleyeceğim.

Adnan Özyalçınır

ALANDAKİ PARK

Adnan Özyalçınır, bir İstanbul yazardır. Onun 1950'lerden beri yazdıklarını okuyarak İstanbul'un ve doğal olarak İstanbulluların yaşadıkları değişimi gözlemleyebilirsiniz. İnsanın kentle ilişkisini anlatırken kentin insana neler yaptığını, kattığını da anlatmayı ihmal etmez. Toplumcu bir bakışla yazar, toplumsal eşitsizlikleri, sınıf çelişkilerini vurgular ama bireyi ihmal etmez. Kentin, özellikle İstanbul gibi büyük bir kentin insanın bireyselliğini nasıl etkilediğini de konu edinir. Nasıl anlatacağını da önemser. Dil konusunda kuşağı 1950 yazarları gibi o da titizdir.

"Alandaki Park" (Kasım 2014, Evrensel Yay.) "Güncel Olanlar", "Araya Girenler" ve "Sondakiler" adlı bölümlerden oluşuyor. "Güncel Olanlar"da yaşananlardan

kaynaklanan öyküler yer alıyor. Gezi Parkı Direnişi ile ilgili iki öykü ile başlıyor bölüm ve kitap. "Araya Girenler"de dergilerde, seçmeler kitabında kalan öyküler, "Sondakiler"de ise "son dönemde yazılmış; daha çok kısa-öykülerle anlatılır" yer alıyor.

Kısa önsözde Adnan Özyalçınır kitabı nasıl bir anlayışla oluşturduğunu anlatıyor, bir anlamda kapaktaki "öykü - anlatı" ibaresinin nedenini de izah ediyor. Gezi Parkı Direnişi ile ilgili iki öyküyü "toplumsal bir karşı çıkışa bir gönderme yaptığımı, tarih düşürmek istediğimi varsayabiliriz" diyor. Güncel yazmak kolay değil, hele Gezi Parkı Direnişi gibi neredeyse her anı görüntüler olarak kaydedilmiş belleklere aynı görüntülerle yerleşmiş çok taze bir olayı yazmak daha da zor. Birçok yazarımız sorumluluk duygusu ile ya da gösterilenin ardındaki anlatmak arzusu ile Gezi Parkı Direnişi'ni öykülerine, romanlarına konu ediyor. Adnan Özyalçınır gibi bir ustanın güncel nesi ele aldığını ve neden "öykü - anlatı" gibi bir terimle adlandırdığını düşünmekte fayda var.

Adnan Özyalçınır öykü anlayışını "sözcüklerle resimleme" diye tanımlıyor ve kitaptaki çalışmalarını "aralarında zızzaklar çizen daha naif resimler" diye niteliyor. Gezi Parkı Direnişi'ni "yaşatılanlar"dan öykü dünyasına aktardıkları olarak tanımlayabiliriz. "Güncel Olanlar"da yer alan diğer iki öykü "Karan Kavalcısı" ve "Serçeyi Uçurmak" ise Özyalçınır'ın yaşadıklarından öyküye yansıyanlar. "Araya Girenler"deki "Bir Kitapseverin İbret Verici Serüveni"ni de, Ada öykülerini de bu tür öykülerden sayabiliriz. Aslında "Sondakiler"de yer alan çok kısa öyküleri de bu anlayışa sokabiliriz.

Adnan Özyalçınır "Alandaki Park"ta gerçekten de "naif resimler çiziyor" gibi ama anlatımındaki duruluk ve samimiyeğin içine gizlenen kendine, yaşadıklarına, topluma dostane ve aynı zamanda eleştirel bakışta ince mizahı hissettiğinizde anlatılanları tadı daha da güzelleştiriyor.

ORPHEUS'UN ŞARKISI

Ahmet Hamdi Tanpınar halinde Çağdaş Türk Edebiyatı'nın üzerinde en çok çalışma yapılan yazar. Sürekli yeni çalış-

malar yayımlanıyor. Tanpınar gibi az ve öz yazan hakkında bu kadar çok yazılınca da tekrarlara düşmemek olanaksız. Çoğu çalışmada yeni ve özgün bir şey bulamıyoruz.

Handan İnci'nin "Orpheus'un Şarkısı" (Ekim 2014, Yapı Kredi Yay.) Tanpınar araştırmalarının bolluğu arasında seçkinleşiyor. "Tanpınar'ın Romanlarında Aşk ve Kadın" altbaşlığı taşıyan "Orpheus'un Şarkısı"nda Handan İnci "Tanpınar'ın aşk ve kadın üzerine günlük, mektup ve denemelerinde dile getirdiği düşüncelerini romanlarında nasıl işlediği sorusuyla yola çıkmış". Bilindiği gibi mektuplarının ve özellikle günlüklerinin yayımlanması ile Tanpınar'ın yaşam öyküsü hem çok sayıda ayrıntıya kavuşmuş hem de bilinen ve kültürel Tanpınar imajı değişmiş, bu büyük yazar hakkındaki kalıplaşmış görüşlerin ve yorumların çoğunun yanlış olduğu ortaya çıkmıştı.

Tanpınar kültüründe kadın da aşk da yoktur. Onun hiç sevmemiş, sevilmemiş olduğu izlenimine bile kapılmak mümkündür. Kadın uzaktan, platonik duygularla sevilir ve o aşk vücut kazanmaz. Oysa mektup ve günlüklerden bazı yakınlaşmaların kuvveden fiile geçtiği anlaşılıyor, yazanın yaşadıklarının eserlerine ne denli yansıdığı da ortaya çıkıyor. Handan İnci de Tanpınar'ın yaşamı ile eserleri arasındaki bu kesişmeleri vurguluyor.

Handan İnci "Mahur Beste", "Sahnenin Dışındaki", "Huzur" ve "Aydaki Kadın"ındaki aşk anlayışını, aşk öykülerinin nasıl geliştiğini ve nereye vardığını inceliyor, bu romanların kadın kahramanları Atiye'yi, Sabiha'yı, Nuran'ı ve Leyla'yı tek tek ele alıyor. İnci romanlarda anlatılan aşk öykülerinin birinin bittiği yerde diğerinin başladığını vurguluyor, adeta "birbirlerine teyellendiği" önemli tespitini yapıyor. Romanların kadın kahramanlarını ve onların davranışlarını incelediğinde de neredeyse tek bir kadının yaşamından farklı dönemlerden söz edildiğine dikkati çekiyor. Bu kadınlar hep ulaşılmaz olarak kalıyor ve aşık erkek bir yerde yenilgiyi kabullenip pes ediyor. Sanırım Tanpınar'ın aşklarının platonikliği kanısı da buradan kaynaklanıyor. Tanpınar'ın kadını sanatın nesnesi olarak görüp ondaki insani nitelikleri göz ardı etmesi de önemli bir olgu. Handan İnci "Tanpınar, romanlarının eksinesine koyduğu kadınlar erkeğin yazma kapasitesini

açıya çıkaracak bir aşk deneyimi için yaratmıştı" diyor.

Handan İnci'nin "Orpheus'un Şarkısı" Tanpınar'a ve eserlerine farklı bir açıdan bakıp yeni ve önemli tezler getiren bir çalışma. ■

Handan İnci